

PLAN

Mål och riktlinjer för nationella minoriteter och minoritetsspråk

Styrdokumentets data

Beslutad av:	Kommunfullmäktige
Beslutsdatum och paragraf:	2023-09-18 § 136
Diarienummer:	KS2023/394
Giltighetstid:	Tills vidare
Dokumentansvarig:	Chef för medborgarservice

Innehåll

1. Inledning	3
2. Svensk lagstiftning om nationella minoriteters rättigheter	3
3. Finskt förvaltningsområde	4
4. Mål	4
5. Nämndernas ansvar	4
6. Information	5
7. Kultur	5
Kommunstyrelsen ska:	5
Omsorgsnämnden:	5
Kultur- och fritidsnämnden ska:	5
8. Språk	6
Kunskapsnämnden ska:	6
Omsorgsnämnden ska:	6
Kommunstyrelsen ska:	6
9. Inflytande och delaktighet	7
Vad innebär samråd?	7
10. Uppföljning och samordning	7

1. Inledning

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk trädde i kraft i januari 2010 i Sverige (2009:724).

Lagen innebär att de fem erkända nationella minoriteterna i Sverige; romer, judar, sverigefinnar, samer samt tornedalingar, ska skyddas och främjas. Samerna är även erkända som urfolk.

Sveriges kriterier för att få status som nationell minoritet är följande: en nationell minoritet ska utgöras av en grupp med en uttalad samhörighet som går att urskilja från den övriga befolkningen, den ska ha en religiös, språklig, traditionell eller kulturell särart som den inte delar med andra, ha en uttalad vilja att behålla sin identitet och ha historiska eller långvariga band med Sverige.

Lagen utgår från Europarådets konventions beskrivning om minoriteters språk, kultur, information och delaktighet.

2. Svensk lagstiftning om nationella minoriteters rättigheter

De nationella minoriteternas rättigheter beskrivs framför allt i *lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk*. Dessutom finns bestämmelser i följande lagar:

- I *språklagen (2009:600)* finns angivet vilka de nationella minoritetsspråken är samt att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja dessa.
- I *skollagen (2010:800)* slås rätten fast till modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk.
- Enligt *socialtjänstlagen (2001:453)* ska kommunen verka för att det finns tillgång till personal med kunskap i de nationella minoritetsspråken där det behövs i omvårdnaden av äldre människor.
- I *bibliotekslagen (2013:801)* anges att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har ett annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken.
- I *diskrimineringslagen (2008:567)* framgår att det är förbjudet att missgynna någon på grund av personens etniska tillhörighet.

Lagen om nationella minoriteter reviderades och den 1 januari 2019 stärktes skyddet ytterligare. Bakgrunden till detta var en omfattande statlig utredning som lades fram hösten 2017. Utredningen slog bland annat fast att minoritetslagen inte hade fått det genomslag som de nationella minoriteterna och regeringen hade hoppats på. Revideringen innebär bland annat för kommunerna att de är skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete och skydda minoritetsspråk och kultur med särskilt

fokus på barn och unga. Minoriteterna ska ha inflytande i kommunen i de frågor som berör dem.

I språklagen anges att minoritetsspråken är romani chib, jiddisch, finska, samiska och meänkieli.

Barnens och de ungas rättigheter utöver minoritetslagen och språklagen förstärks särskilt genom skollagen.

3. Finskt förvaltningsområde

Sverige tillämpar principen självidentifikation, det innebär att du själv avgör om du vill ingå i en minoritetsgrupp eller identifiera dig som en nationell minoritet.

I Sverige finns så kallade förvaltningsområden för minoritetsspråken finska, meänkieli och samiska. Utöver de rättigheter som omfattar samtliga nationella minoriteter finns särskilda rättigheter som gäller inom förvaltningsområdena.

Sandvikens kommun ingår i förvaltningsområdet för finska sedan 2013 och har därmed ett särskilt ansvar att värna om det finska språkets ställning. Sverigefinnar har därmed rätt till förskola och äldreomsorg där hela eller en väsentlig del av verksamheten är på finska samt rätt att använda sitt språk i kontakt med kommunen.

Denna plan fokuserar på Sandviken kommuns ansvar och uppgifter för finskt förvaltningsområde.

4. Mål

Målet med riktlinjerna är att Sandvikens kommun arbetar för att de nationella minoriteternas rättigheter tillgodoses gällande information, kultur, språk samt inflytande och delaktighet.

Sandvikens kommun ska verka för att öka kunskapen om de nationella minoriteternas rättigheter hos såväl medborgare som personer i den egna verksamheten.

Särskilt fokus ska vara på barn och ungas möjlighet att använda de egna minoritetsspråken, samt barn och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem.

5. Nämndernas ansvar

För att Sandvikens kommun ska nå upp till det minoritetspolitiska målet beskriver planen varje nämnds ansvar uppdelad i de kategorier som minoritetslagen utpekar som viktiga: information, kultur, språk samt inflytande och delaktighet. Alla nämnder har ett ansvar men ett särskilt ansvar utifrån lagstiftningen har kommunstyrelsen, kunskapsnämnden, kultur- och fritidsnämnden samt omsorgsnämnden.

6. Information

Kommuner ska informera om minoriteternas rättigheter och de allmännas ansvar enligt minoritetslagen och de föreskrifter som minoritetslagen hänvisar till.

Sandvikens kommuns nämnder säkerställer detta genom att:

- Kommunstyrelsen ansvarar för att informera internt och externt i kommunen om lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk samt om finsk förvaltning.
- Kunskapsnämnden ansvarar för att ge kommunens elever och deras vårdnadshavare information om rätten till modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken.
- Kunskapsnämnden ansvarar för att informera vårdnadshavare om rätten till förskola som är helt eller till en väsentlig del på finska.
- Omsorgsnämnden informerar den som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorgen om möjligheterna till service och omvårdnad helt eller till väsentlig del på finska.

7. Kultur

Enligt minoritetslagen ska det allmänna främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige.

Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.

Kommunstyrelsen ska:

- Förmedla inkomna kontakter till förvaltningar och föreningar.
- Hissa Finlands flagga på sverigefinnarnas dag och på Finlands självständighetsdag.

Omsorgsnämnden:

- Ansvarar för att beakta de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet inom ramen för sådan omsorg som erbjuds.

Kultur- och fritidsnämnden ska:

- Erbjuder viss programverksamhet för barn och vuxna i samråd med kommunens samordnare för finskt förvaltningsområde.

8. Språk

Enligt språklagen och minoritetslagen har det allmänna ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken.

Enligt skollagen har de nationella minoriteterna rätt till modersmålsundervisning.

Kunskapsnämnden ska:

- Erbjudna möjlighet att få hela eller väsentlig del av förskolan och viss annan pedagogisk verksamhet på finska.
- Ge kommunens elever och deras vårdnadshavare information om rätten till modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken.
- I samarbete med kommunstyrelsen, se till att information om rätten till modersmålsundervisning finns översatt till de nationella minoritetsspråken.

Omsorgsnämnden ska:

- Erbjudna möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorg av personal som behärskar finska.

Kommunstyrelsen ska:

- Stödja förvaltningarnas kartläggning av kommuninvånarnas behov av finskspråkig service och av finskspråkiga tjänster.
- Stödja kommunen i kartläggning av kommunanställdas kunskaper i finska.
- Organisera och leda den finska referensgruppen.
- Förmedla inkomna finska kontakter till förvaltningar och föreningar i syfte att de ska stärka sina aktiviteter med finsk anknytning.
- Tillgodose möjligheten till muntlig och skriftlig kontakt på finska genom att vid behov erbjuda bokade tider och särskild plats för att ta emot besök av enskilda som talar finska, samt ge möjlighet att boka telefontid.
- Hantera och fördela pengar ur statsbidraget till särskilda satsningar inom berörda förvaltningar.
- Inrapportera om budget och om arbetet kring det finska förvaltningsområdet till Länsstyrelsen i Stockholm.

Kultur- och fritidsnämnden ska:

- Erbjudna litteratur, tidskrifter och annan media på de nationella minoritetsspråken och om de nationella minoriteterna.

9. Inflytande och delaktighet

Enligt minoritetslagen ska förvaltningsmyndigheterna ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med minoriteter i sådana frågor.

Vad innebär samråd?

Samråd ska ske genom att man för en strukturerad dialog med de nationella minoriteterna i syfte att kunna beakta deras synpunkter och behov i myndighetens beslutfattande.

10. Uppföljning och samordning

Uppföljning av planen sker årligen av samordnaren på kommunledningskontoret genom att dokumentera vilka insatser som har genomförts kring satsningar på de nationella minoriteterna.

Samordnaren rapporterar till kommunstyrelsen och berörda myndigheter. Uppföljningsmyndigheterna ger årligen ut en rapport om minoritetspolitikens utveckling under föregående år.